

Latvijas Republikas Valsts prezidentam Egilam Levitam

Pils laukums 3, Rīga, LV-1050

info@president.lv

Māra Ruķera

adrese: []

Tālruna nr.: 27400144;

E-pasts: maris.rukers@e-risinajumi.lv

Rīgā, 2022. gada 2. jūnijā, plkst. 20.10

IESNIEGUMS

ar lūgumu nodot Saeimai otrreizējai caurlūkošanai 2022. gada 2. jūnijā ārkārtas sēdē trešajā lasījumā pieņemto Elektronisko sakaru likumu

Likumprojekts "Elektronisko sakaru likums" (Nr.1216/Lp13) tika pieņemts Saeimas 2022. gada 2. jūnija ārkārtas sēdē trešajā lasījumā (turpmāk – ESL) ar šādiem balsojuma rezultātiem – 71 "par"; "0" - atturas; "0" – pret. Likumprojekts nebija atzīts par steidzamu. Saeimas sēde tika slēgta 2022. gada 2. jūnijā pēc plkst. 19.15.

Šī iesnieguma mērķis ir vērst Latvijas Republikas Valsts prezidenta uzmanību uz to, ka pieņemot ESL ar tajā iekļautajām tiesību normām 99.-101. panta formā, ir pārkāptas personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un šāda tipa regulējums Eiropas Savienībā jau ir atzīts par prettiesisku vairākās Eiropas Savienības Tiesas lietās, par ko detalizētāk norādīts turpmāk.

Pieņemtajā ESL 99.-101. pantā ir iekļautas tiesību normas par datu saglabāšanu 18 mēnešus un nodošanu dažādām izmeklēšanas un arī citām valsts iestādēm, nosakot saglabājamo datu veidus, kā arī piekļuves kārtību tiem. Saskaņā ar ESL 99. panta pirmo daļu, saglabājamo dati ir jāsaglabā un normatīvajos aktos noteiktajā gadījumā un kārtībā jānodod pirmstiesas izmeklēšanas iestādēm, operatīvās darbības subjektiem, valsts drošības iestādēm, prokuratūrai un tiesai, lai aizsargātu valsts un sabiedrisko drošību vai nodrošinātu noziedzīgu nodarījumu novēršanu, atklāšanu vai izmeklēšanu, kriminālvajāšanu, krimināllietu iztiesāšanu. **Atbilstoši ESL 99. panta ceturtajai daļai paredzēts, ka elektronisko sakaru komersants nodrošina saglabājamo datu glabāšanu 18 mēnešus, kā arī to nodošanu šā panta pirmajā daļā minētajām institūcijām pēc to pieprasījuma.**

ESL 99.-101. pantā iekļautais regulējums pēc būtības ir pārņemts no pašreiz spēkā esošā Elektronisko sakaru likuma ar redakcionālām izmaiņām. Savukārt Elektronisko sakaru likumā šādas tiesību normas tika iekļautas un formulētas 2007. gadā saistībā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta direktīvas Nr. 2006/24/EK par tādu datu saglabāšanu, kurus iegūst vai apstrādā saistībā ar publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniegšanu vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu nodrošināšanu, un par grozījumiem Direktīvā 2002/58/EK (turpmāk – Direktīva Nr. 2006/24/EK) ieviešanu Latvijā. Jau pašreiz datu saglabāšana, vienlaikus, par visiem elektronisko sakaru lietotājiem, visiem elektronisko sakaru pakalpojumiem un

vienādā termiņā pārkāpj Latvijas Republikas iedzīvotāja un pilsoņa tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Līdz ar to vērsos pie Latvijas Republikas Valsts prezidenta, lai tiktu apturēta pretlikumīgu tiesību normu izsludināšana, ko var labot, nododot Elektronisko sakaru likumu otrreizējai caurlūkošanai. Turpmāk sniegšu izteiktā priekšlikuma pamatotību.

1. Eiropas Savienības Tiesas virspalāta 2014.gada 8.aprīlī apvienotās lietas C-293/12 un C-594/12 **Digital rights Ireland pieņēma spriedumu (turpmāk – EST spriedums), ar kuru tika atzīta par spēkā neesošu Direktīva Nr.2006/24/EK.** Ņemot vērā EST sprieduma motīvu daļu un to, ka Latvijas spēkā esošajā Elektronisko sakaru likumā Direktīva Nr.2006/24/EK tika pārņemta Elektronisko sakaru likumā praktiski tieši tādā veidā, kādā Eiropas Savienības Tiesa to atzina par tādu, kas pārkāpj tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, tad arī jaunajā ESL jau esošais regulējums ir automātiski neatbilstošs EST spriedumam un līdz ar to arī Latvijas Republikas Satversmes 96.pantam.

1.1. Eiropas Savienības Tiesa apvienotajās lietās apvienotās lietās Nr.C-293/12 un C-594/12 ir skaidrojusi, ka no Direktīvas Nr.2006/24/EK 1.panta un tās preambulas 4., 5., 7.–11, 21. un 22.apsvēruma izriet, ka tās galvenais mērķis bija saskaņot dalībvalstu noteikumus attiecībā uz publiski pieejamu elektronisko komunikāciju pakalpojumu sniedzēju vai publiski pieejamu komunikāciju tīklu operatoru pienākumiem, kas attiecas uz noteiktu datu, kurus tie iegūst vai apstrādā, saglabāšanu, lai nodrošinātu, ka šie dati ir pieejami smagu noziegumu, tādu kā ar organizēto noziedzību un terorismu saistītie, novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķiem, ievērojot Hartas 7. un 8.pantā nostiprinātās tiesības. Attiecīgajā EST spriedumā ir norādīts, lai gan Direktīva Nr.2006/24/EK bija domāta, lai saskaņotu dalībvalstu noteikumus attiecībā uz minēto pakalpojumu sniedzēju vai tīklu operatoru pienākumiem, kas attiecas uz noteiktu datu, kurus tie iegūst vai apstrādā, saglabāšanu, tās materiālais mērķis, kā izriet no tās 1.panta 1.punkta, ir nodrošināt, lai šie dati būtu pieejami smagu noziegumu, kas katrā dalībvalstī noteikti tiesību aktos, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas mērķiem. Tādējādi šis direktīvas materiālais mērķis bija sekmēt cīņu pret smagiem noziegumiem.

1.2. Attiecībā uz tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību ir jānorāda, ka atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas pastāvīgajai judikatūrai to aizsardzība katrā ziņā prasa, lai atkāpes no personas datu aizsardzības un tās ierobežojumi tiktu īstenoti absolūti nepieciešamā ietvaros. Proti, Direktīva Nr.2006/24/EK vispārīgi attiecas uz visām personām, kuras izmanto elektronisko komunikāciju pakalpojumus, tomēr šīs personas, kuru dati tiek saglabāti, pat netieši neatrodas situācijā, kas varētu būt pamats kriminālvajāšanai. **Tādējādi regulējums attiecas pat uz personām, attiecībā uz kurām nepastāv nekādas norādes, kas ļautu domāt, ka viņu rīcībai varētu būt sakars – kaut vai netiešs vai attāls – ar smagiem noziegumiem. Turklāt tajā nav paredzēti nekādi izņēmumi, un tādējādi tā attiecas pat uz personām, uz kuru saziņu atbilstoši valsts tiesību normām attiecas profesionālais noslēpums.**

1.3. Saglabājamie dati kopumā var ļaut izdarīt ļoti precīzus secinājumus par to personu privāto dzīvi, kuru dati ir saglabāti, piemēram, par ikdienas dzīves paradumiem, pastāvīgām vai pagaidu dzīvesvietām, ikdienas vai cita veida pārvietošanos, veiktās darbības, šo personu sociālās attiecības un informāciju par viņu apmeklēto sociālo vidi, līdz ar to ir jānosaka konkrēti

kritēriji, lai neadekvāti neierobežotu personu tiesības uz privāto dzīvi. Ilgstoša datu vākšana un glabāšana, kas attiecas uz visiem elektronisko sakaru pakalpojumu saņēmējiem, neatkarīgi no jebkādas līdzdalības noziedzīgā darbībā un tās izmeklēšanā ir pretrunā ar Krimināllikumā noteikto nevainīguma prezumpciju, pārvēršot visus elektronisko sakaru pakalpojumu lietotājus par potenciāliem aizdomās turamajiem, ņemot vērā, ka ilgstoši tiek saglabāti šo pakalpojumu lietotāju dati.

1.4. Lai gan personas datu glabāšana ir domāta cīņās pret smagiem noziegumiem sekmēšanai, Direktīvā Nr.2006/24/EK netika prasīta nekāda saikne starp datiem, kuru saglabāšana tiek paredzēta, un sabiedriskās drošības apdraudējumu, un it īpaši tā nav ierobežota ar vai nu tādu datu saglabāšanu, kas attiecas uz noteiktu laika posmu un/vai ģeogrāfisko zonu, un/vai noteiktu personu loku, kuras varētu būt vienā vai citā veidā iesaistītas smagā noziegumā, vai ar datu saglabāšanu par tādām personām, kuras citu iemeslu dēļ ar to datu saglabāšanu varētu sekmēt smagu noziegumu atklāšanu vai kriminālvajāšanu. Konkrēti, Direktīvā Nr.2006/24/EK (un attiecīgi arī 28.10.2004. Elektronisko sakaru likumā) nebija paredzēti nekādi objektīvi kritēriji, kas ļautu ierobežot to personu skaitu, kurām ir atļauts piekļūt datiem un vēlāk tos izmantot, līdz absolūti nepieciešamajam izvirzītā mērķa sasniegšanai.

1.5. Attiecībā uz datu saglabāšanas ilgumu Direktīvas Nr.2006/24/EK 6.pantā bija paredzēts pienākums tos saglabāt vismaz sešus mēnešus, nenosakot nekādas atšķirības starp šīs direktīvas 5.pantā paredzētajām datu kategorijām atkarībā no to iespējamā noderīguma izvirzītā mērķa sasniegšanai vai personām, uz kurām tie attiecas. Šis ilgums bija no sešiem mēnešiem līdz, augstākais, divdesmit četriem mēnešiem, un nebija precizēts, ka saglabāšanas ilguma noteikšanai jābūt pamatotai ar objektīviem kritērijiem, lai nodrošinātu, ka tas ir ierobežots ar absolūti nepieciešamo. **Saskaņā ar iepriekš minēto, Eiropas Savienības Tiesa izsecināja, ka Direktīvā Nr.2006/24/EK nav paredzēti skaidri un precīzi noteikumi, kas reglamentētu iejaukšanās Hartas 7. un 8.pantā garantētajās pamattiesībās apjomu. Tādējādi šī direktīva Savienības tiesību sistēmā rada plaša apjoma un īpaši būtisku iejaukšanos šajās pamattiesībās un šī iejaukšanās nav precīzi reglamentēta ar tiesību normām, kas ļautu nodrošināt, lai tā patiešām būtu ierobežota ar absolūti nepieciešamo. Līdz ar to Direktīva Nr.2006/24/EK tika atcelta, balstoties uz samērīguma principa neievērošanu saglabājamo datu regulējumā.**

Vēršu uzmanību, ka datu saglabāšanas termiņš – 18 mēneši - spēkā esošajā Elektronisko sakaru likumā tika izvēlēts pavisam nejauši. Proti, Datu valsts inspekcija (precīzs datums vairs nav atmiņā) 2007.gadā pirms grozījumu izdarīšanas Elektronisko sakaru likumā rīkoja darba grupu, uz kuras sanākumi ieradās tikai divi elektronisko sakaru komersantu pārstāvji (no tobrīd aptuveni vairāk, kā 450 reģistrētajiem elektronisko sakaru komersantiem, kaut arī aicināti tika visi) un tika diezgan vienkārši ne vairāk, kā stundas laikā izlemts, ka, salīdzinot ar esošo likuma redakciju, datu saglabāšanas termiņš būtu jāsamazina uz pusi (līdz tam bija 3 gadi). Tādā veidā Elektronisko sakaru likuma 19.panta pirmās daļas 11.punktā jau 15.gadu šis termiņš ir noteikts 18 mēneši - bez jebkādas reālas piesaistes vai argumentācijas, kāpēc izvēlēts tieši šāds termiņš. Tā, kā Latvijā bija jāievieš Direktīva Nr.2006/24/EK, tad jebkāds termiņš minētās direktīvas robežās no 6 līdz 24 mēneši no likumdevēja viedokļa šajā brīdī bija piemērots. Es biju šīs sanāksmes dalībnieks, kā Datu valsts inspekcijas padomnieks un tajā laikā Direktīvas Nr.2006/24/EK ieviešana bija jāveic obligāti.

Kā mēs redzam, ESL 99.-101.pants, kas joprojām paredz saglabājamo datu glabāšanu tieši un precīzi 18 mēnešus attiecībā uz visiem elektronisko sakaru lietotājiem bez izņēmuma, jau pašreiz ir neatbilstošs Latvijas Republikas uzņemtajām starptautiskajām saistībām un nesamērīgi ierobežo fizisko personu pamattiesības, jo nekādā veidā nemaina tās problēmas, kas jau norādīts EST spriedumā.

Personas datu saglabāšanu var iedalīt vispārinātā vai mērķtiecīgā datu saglabāšanā. Vispārīga datu saglabāšana ietver informācijas vākšanu un saglabāšanu par visiem elektronisko sakaru pakalpojumu lietotājiem neatkarīgi no tā, vai šīs personas ir varas iestāžu redzeslokā attiecībā uz iespējamu kriminālpārkāpumu. Šādu personas datu vākšanas un ilgstošas glabāšanas neselektīvais raksturs, ko veic bez reālas saistības ar sabiedrisko drošību, neliecina, ka šādu pasākumu var saskaņot ar samērīguma principu, kā arī tas nenodrošina personu pamattiesību ievērošanu. Lai ievērotu personu pamattiesības, kā preventīvu pasākumu būtu nepieciešams izstrādāt atbilstošu tiesību aktu, kas pieļauj tieši mērķtiecīgu datu saglabāšanu, kur datu saglabāšana ir ierobežota attiecībā uz saglabājamo datu kategorijām, ietekmēto saziņas līdzekļu apjomu, attiecīgo personu loku, kā arī noteiktu glabāšanas termiņu, kas noteikti ir nepieciešams attiecīgā mērķa sasniegšanai, nevis to attiecināt uz pilnīgi visiem elektronisko sakaru pakalpojumu saņēmējiem.

Tātad, arī esošais Elektronisko sakaru likuma 19.panta pirmās daļas 11.punkts jau ļoti ilgstoši ir pretrunā Eiropas Savienības pamattiesību hartas 7.pantam par privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, 8.pantam par personas datu aizsardzību un 52.panta pirmajai daļai un, tātad, arī Latvijas Republikas Satversmes 96.pantam turpmāk minēto iemeslu dēļ.

2. ESL 99.-101.pantā noteiktā tiesību norma nosaka saglabājamo datu glabāšanu 18 mēnešus par visām personām un visiem elektroniskās saziņas līdzekļiem, kā arī datplūsmas datiem bez jebkādas nošķiršanas, ierobežojumiem vai izņēmumiem. Šādu regulējumu nevar balstīt arī uz Direktīvas Nr.2002/58/EK 15.panta 1.punkta pamata, kura ir viena no direktīvām, kuras tiesību normas joprojām nosaka personas datu aizsardzības regulējumu elektronisko sakaru jomā.

2.1. ESL netiek prasīta nekāda saistība starp datiem un apdraudējumu sabiedrības drošībai. Jo īpaši datu saglabāšana nav ierobežota laikā, ģeogrāfiski vai personām, kuras varētu būt iesaistītas nopietnā noziegumā vai kuru dati varētu palīdzēt novērst, atklāt smagus pārkāpumus vai saukt tos pie atbildības par šādu noziegumu veikšanu. Saskaņā ar ESL elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem joprojām būs jā saglabā dati par visiem lietotājiem, lai izsekotu un identificētu saziņas avotu un galamērķi, saziņas datumu, laiku un ilgumu, izsauceņa numuru, izsauktos numurus un IP adreses, kā arī citu informāciju.

2.2. Eiropas Savienības Tiesa saskaņā ar 2021.gada 2.marta spriedumu lietā Nr.C-746/18 (Riigikohus (Igaunija) – H.K./Prokuratuur) sniedza atbildes uz prejudiciāliem jautājumiem.

Pirmā atbilde ir šāda: “Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju), kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/136/EK (2009. gada 25. novembris), 15.panta 1.punkts, lasot to kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 7., 8. un 11. pantu, kā arī

52. panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka **tam pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru noziedzīgu nodarījumu novēršanas, izmeklēšanas, atklāšanas un kriminālvajāšanas nolūkā valsts iestādēm ir atļauts piekļūt visai informācijai par datu plūsmu vai atrašanās vietas datiem, kas var sniegt ziņas par saziņu, ko lietotājs veicis, izmantojot elektronisku komunikācijas līdzekli, vai par viņa izmantotās galiekārtas atrašanās vietu un no kā var izdarīt precīzus secinājumus par viņa privāto dzīvi, ja šī piekļuve neaprobežojas ar procedūrām smagas noziedzības apkarošanai vai smagu sabiedrības drošības apdraudējumu novēršanai, neatkarīgi gan no tā, uz cik ilgu laikposmu attiecas pieprasītie dati, gan no tā, kāds ir par attiecīgo laikposmu pieejamo datu apjoms un to raksturs.**”

2.3. Sprieduma rezolutīvās daļas 2.punktā norādīts: “Direktīvas 2002/58/EK, kas grozīta ar Direktīvu 2009/136, 15. panta 1. punkts, lasot to kopā ar Hartas 7., 8. un 11.pantu, kā arī 52.panta 1. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka **tam pretrunā ir tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru prokuratūra, kuras uzdevums ir vadīt pirmstiesas kriminālizmeklēšanu un vajadzības gadījumā uzturēt valsts apsūdzību vēlākā procedūras stadijā, var atļaut valsts iestādei kriminālizmeklēšanas nolūkiem piekļūt informācijai par datu plūsmu un atrašanās vietas datiem.**” Jāpiebilst, ka ESL 99.-101.panta regulējums attiecas uz visiem iespējamiem noziedzīgajiem nodarījumiem, ne tikai smagiem.

2.4. Jāizmanto arī Eiropas Savienības Tiesas 2020.gada 6.oktobra spriedumā apvienotajās lietās C-511/18, C-512/18 un C-520/18 (*La Quadrature du Net u.c. pret Premier ministre u.c. Conseil d'État (Francija) un Cour constitutionnelle (Beļģija) lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu*) līdzīgi apsvērumi.

3. ESL projekta anotācijā pieminētās Eiropas Savienības Tiesu lietu apsvērumi ir norādīti, bet attiecībā uz tiem ir izdarīti nepareizi secinājumi, ka tikai ierobežojot piekļuvi jau saglabātajiem datiem, ir juridiski iespējams nodrošināt samērīgu tiesību ievērošanu. Jāņem vērā, ka personas datu apstrāde un iejaukšanās tiesībā uz privātumu tiek realizēta jau tikai ievācot un glabājot personas datus. ESL izstrādes laikā nav vērtēts kaut vai 18 mēnešu glabāšanas perioda pamatojums. Vēršu uzmanību, ka ESL anotācijā iekļautais pamatojums neizturētu ne Eiropas Savienības Tiesas, ne Eiropas Cilvēka tiesību tiesas kritiku.

3.1. ESL pieņemšanas gadījumā veidojas situācija, ka saglabājamie dati 18 mēnešu garumā tiek glabāti un attiecas pat uz personām, attiecībā uz kurām nepastāv nekādas norādes, kas ļautu domāt, ka viņu rīcībai varētu būt sakars – kaut vai netiešs vai attāls – ar smagiem vai cita veida noziegumiem, šādā veidā nesamērīgi ierobežojot personu tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību un personas datu aizsardzību. Turklāt, attiecībā uz 18 mēnešu uzglabāšanas periodu, Latvijā nekad nav bijuši un nepastāv nekādi objektīvi kritēriji (Datu valsts inspekcijas organizēta sanāksme 2007.gadā!), lai nodrošinātu, ka tas ir ierobežots līdz noteikti nepieciešamajam, kā arī glabāšanas periodā netiek nošķirtas dažādas datu kategorijas un to iespējamā lietderība. ESL ir jāparedz skaidri un precīzi noteikumi, kas reglamentē attiecīgo pasākumu darbības jomu un piemērošanu un nosaka minimālos aizsardzības pasākumus, lai personām, kuru dati ir saglabāti, būtu pietiekamas garantijas, lai efektīvi aizsargātu savus personas datus pret ļaunprātīgas izmantošanas risku, un pasargātu personas no nelikumīgas piekļuves datiem un to izmantošanas.

3.2. Līdz ar to, elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēju veiktā personas datu apstrāde 18 mēnešu garumā par pilnīgi visiem pakalpojuma saņēmējiem ir ārkārtīgi invazīvs visu iedzīvotāju informācijas privātuma pārkāpums gan cilvēku apjoma, gan attiecīgo personas datu rakstura ziņā. Bez objektīviem kritērijiem šādu datu glabāšanai, šāda apstrāde nav uzskatāma par nepieciešamu un neatbilst personas datu apstrādes samērīguma kritērijiem, kā arī nenodrošina personu pamattiesību ievērošanu.

3.3. Tāpat Latvija, 2007.gadā, izdarot grozījums Elektronisko sakaru likumā, pie tam vēl ir paplašinājusi jau atceltās Direktīvas Nr.2006/24/EK piemērošanas robežas no prasības saglabāt datus smagu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšanas mērķiem uz jebkuru noziedzīgu nodarījuma izmeklēšanas mērķiem. Savukārt, saglabāto datu pieprasījumu var izdarīt bez izmeklēšanas tiesneša atļaujas (par ko, savulaik stingri iebilda Latvijas Republikas pirmais tiesībsargs!).

3.4. Jāņem vērā, ka jebkurā krimināllietā izmantotie saglabājami dati, kas jau sākotnēji glabāti nelikumīgi, var veidoties, kā pamats prasībai pret valsti arī Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6.panta kontekstā, kā personas tiesības uz taisnīgu tiesu pārkāpums šo datu izmantošanas tiesvedībā gadījumā. Tāpat Eiropas Savienība var vērst pret valsti noteikta veida sankcijas par regulējuma neatbilstību Eiropas Savienības tiesībām.

Man, kā personas datu aizsardzības speciālistam, kas personas datu aizsardzības, cilvēktiesību un administratīvo tiesību jomā gan akadēmiskā vidē, gan praktiski strādā no 2001.gada, nav pieņemams paredzētā ESL regulējums un likumdevēja attieksme pret jautājuma nopietnību. Lai novērstu pieļautos trūkumus jau likumprojekta izstrādes gaitā, pēc ESL otrā lasījuma ar 2022.gada 8.aprīļa iesniegumu vērsos pie Saeimas institūcijām, izpildvaras un uzraudzības iestādēm, vērsot uzmanību uz to, ka pieņemot ESL 99.-101.pantu, tiks pārkāptas personas tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību, kas nostiprinātas Latvijas Republikas Satversmes 96.pantā.

Uz manu iesniegumu atbildes sniedza Datu valsts inspekcija un Latvijas Republikas Tiesībsargs, kas pilnībā pievienojās manā iesniegumā minētajiem apsvērumiem un skaidri norādīja Saeimai uz nepieciešamību veikt korekcijas iecerētajā ESL 99.-101.pantu regulējumā. Arī Tieslietu ministrija 2022.gada 6.maija atbildē Nr.1-24/1467 norādīja, ka Tieslietu ministrija pievienojas iesniegumā norādītajam, ka saglabājamo datu regulējums nav pilnīgs un tas būtu atbilstoši precizējams, tomēr Tieslietu ministrija nevēlās šobrīd izstrādāt atbilstošus precizējumus.

Papildus informēju, ka personīgi piedalījos Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas sēdēs 2022.gada gan 10.maijā, gan 24.maijā, kur tiešsaistes formātā izteicu savu viedokli par attiecīgajām ESL 99.-101.panta redakcijām. 2022.gada 10.maija sēdē iebildumus attiecībā uz esošajām Likumprojekta 99.-101.panta redakcijām izteica arī Saeimas juridiskais birojs. Satiksmes ministrija 2022.gada 24.maija sēdē norādīja, ka šobrīd nevar izstrādāt jaunu redakciju attiecībā uz ESL 99.-101.pantu, līdz ar to attiecīgais jautājums tiktu atlikts skatīšanai citai reizei. **Tomēr, neatkarīgi no mana iesnieguma un no Latvijas Republikas Tiesībsarga izteiktā viedokļa par ESL 99.-101.panta prettiesiskumu, attiecīgā ESL komisija 2022.gada 24.maijā nobalsoja par likumprojekta virzīšanu trešajam lasījumam.** Manā ieskatā,

prettiesisku normu pieņemšana un izsludināšana, kā arī atteikšanās šīs tiesību normas laicīgi precizēt un grozīt, nav pieņemama rīcība normatīvo tiesību aktu izstrādes procesā.

Tā kā, ESL tika pieņemts trešajā lasījumā, ignorējot manus Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas sēdē izteiktos iebildumus, tad attiecībā uz tām tiesību normām, kuras pieprasa saglabājamo datu saglabāšanu 18 mēnešus, uzskatīšu par savu pilsoņa pienākumu personīgi iesniegt konstitucionālo sūdzību Latvijas Republikas Satversmes tiesā par jaunā Elektronisko sakaru likuma 99.-101.panta neatbilstību Latvijas Republikas Satversmei, kas novedīs pie šo tiesību normu atcelšanas ar to pieņemšanas brīdi, ja ESL 99.-101.pants stāsies spēkā esošajā redakcijā. Tādā gadījumā ikviena persona, par kuru būs saglabāti dati varēs prasīt arī kompensāciju no valsts par savu tiesību pārkāpumu likuma spēkā esamības laikā. Kaut arī ESL 99.-101.panta regulējumam izvēlēts teorētiski piemērots leģitīmais mērķis, pēc būtības smagi tiek pārkāpts samērīguma princips, kas padara šo regulējumu absolūti neatbilstoši demokrātiskas valsts ideālam. Bez tam Latvijas ESL gadījumā nav absolūti nekādā veidā nošķirti gadījumi, kad datu uzkrāšana ir veicama valsts drošības mērķiem no kriminālnoziedzumu izmeklēšanas mērķiem. Var teikt, ka 2022.gada 2.jūnijā Saeimā ir pieņemts tāds normatīvais akts ar tiesību normām, kas nostiprina bijušās Padomju savienības pārvaldes un darbības principus masveida telekomunikāciju datu un informācijas uzkrāšanā par jebkuru valsts iedzīvotāju.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 71.pantu, desmit dienu laikā, skaitot no likuma pieņemšanas Saeimā, Valsts Prezidents motivētā rakstā Saeimas priekšsēdētājam var prasīt likuma otrreizēju caurlūkošanu.

Aicinu Jūs, godātais Latvijas Republikas Valsts prezident, Latvijas Republikas Satversmes 71.pantā paredzētajā kārtībā pieprasīt Saeimai 2022.gada 2.jūnijā Saeimas ārkārtas sēdē pieņemtā Elektronisko sakaru likuma otrreizēju caurlūkošanu, lai pārstrādātu Elektronisko sakaru likuma 99.-101.pantu attiecībā uz saglabājamo datu regulējumu un tādā veidā novērstu Latvijas Republikas Satversmes 96.panta pārkāpumu!

Pielikumā:

1. Latvijas Republikas Tiesībsarga 14.04.2022. atbildes vēstule Nr. 1-8/10 uz 4 lapām;
2. Datu valsts inspekcijas 06.05.2022. atbildes vēstule Nr. 7-4.2/79-N uz 2 lapām;
3. Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas 14.04.2022. atbildes vēstule Nr.1-24/1467 uz 5 lapām;
4. Satiksmes ministrijas 23.05.2022. atbildes vēstule Nr.10-01/1571 uz 1 lapas.

Māris Ruķers

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.